

Tilläggsyrkande

(Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Demokraterna,
Socialdemokraterna)

2021-11-05

2.2.5

Tilläggsyrkande angående – Redovisning av uppdrag att ta fram förslag på hur bristen på skollokaler kan åtgärdas samt aktuellt planeringsläge för skollokaler inför läsåret 2022/23

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att under sista kvartalet varje år redovisa aktuellt planeringsläge för skollokaler inför kommande läsår för kommunstyrelsen, inklusive hur samverkan gällande lokaler sker mellan berörda nämnder.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att löpande säkerställa en fungerande samverkan mellan berörda nämnder gällande förskole- och skollokaler.

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Lokalnämnden får i uppdrag att i samverkan med Grundskolenämnden skyndsamt utreda hur en permanent expansion av särskolan kan tidigareläggas. Utredningen ska inkludera risk för eventuella undanträngningseffekter på stadens lokalbehov i övrigt.

Yrkandet

I delar av Göteborg skapar bristen på skollokaler fortsatt stora svårigheter för elever och deras vårdnadshavare. Att matcha skollokaler med behov av skolplatser är en utmaning då storleken på årskullarna varierar från år till år. Detta kräver att det finns flexibilitet och god samverkan för att hitta lösningar mellan nämnderna och säkerställa barns trygghet genom hela utbildningssystemet. Frågan om skollokaler och skolplatser berör alla nuvarande och blivande föräldrar i Göteborg. Kommunstyrelsen bör därför hållas uppdaterade löpande kring eventuella utmaningar och brister som kan uppstå. Stadsledningskontoret behöver löpande säkerställa att samverkan kring förskole- och skollokaler fungerar, samt årligen rapportera till kommunstyrelsen om planeringsläget för skollokaler och samverkan kring dessa.

Bristen på skolplatser till särskolan riskerar att få allvarliga konsekvenser för att säkerställa en skolgång av god kvalitet för alla elever i Göteborg. Bristen kommer enligt Stadsledningskontorets redovisning inte kunna åtgärdas fullt ut förrän 2028. Detta innebär att stora delar av vissa elevers skolgång redan kommer att ha passerat innan bristen på särskoleplatser har åtgärdats. Lokalnämnden bör därför i samverkan med Grundskolenämnden skyndsamt utreda möjligheter att tidigarelägga den nödvändiga permanenta expansionen av särskolan. En sådan utredning behöver ta hänsyn till hela

stadens behov av lokaler och risker för eventuella undanträngningseffekter för annan verksamhet inom välfärden där lokalbehoven är stora.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-09-29

Diarienummer 1109/21,

Diarienummer 1110/21

Handläggare

Annika Rynner

Telefon:031-367 33 47

E-post: annika.rynner@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att ta fram förslag på hur bristen på skollokaler kan åtgärdas samt aktuellt planeringsläge för skollokaler inför läsåret 2022/23

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag 2021-08-18 § 586 punkt 3 till stadsledningskontoret, att ta fram förslag på hur bristen på skollokaler kan åtgärdas inför läsåret 2022/23 i de geografiska områden där bristerna väntas kvarstå samt för grundskolan, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag 2021-08-18 § 586 punkt 4 till stadsledningskontoret, att redovisa aktuellt planeringsläge för skollokaler inför läsåret 2022/23 för kommunstyrelsen, inklusive hur samverkan gällande lokaler sker mellan berörda nämnder, antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret redovisade uppdraget på hur bristen på skollokaler kan åtgärdas inför läsåret 2021/22 samt redovisade aktuellt planeringsläge för skollokaler inför kommande läsår. Kommunstyrelsen beslutade 2021-08-18 § 586, punkt 3 och 4 att återremittera ärendet i enlighet med tilläggsyrkande från V, MP, D och S. Stadsledningskontoret fick i uppdrag att ta fram förslag på hur bristen på skollokaler för grundskola och grundskola kan åtgärdas inför läsåret 2022/23 i de geografiska områden där bristerna väntas kvarstå, samt redovisa aktuellt planeringsläge för skollokaler inför läsåret 2022/23.

Stadsledningskontoret redovisar båda uppdragen i detta tjänsteutlåtande.

Stadsledningskontorets bedömning är att det inför läsåret 2022/2023 finns en kapacitetsmässig planering för att erbjuda den stora majoriteten elever i grundskolan plats utifrån gällande regelverk.

Inför läsåret 2022/2023 tillför avslutade projekt cirka 1 500 nya permanenta skolplatser. Utöver tillskottet av permanenta skolplatser har lokalnämnden uppdrag att utreda och efter beslut etablera 400 - 450 tillfälliga skolplatser inför läsåret 2022/23 i bland annat, Billdal, Majorna-Linné, Säve och Lundby för att möjliggöra skolplacering enligt grundskolenämndens ramverk. Tillskottet av skolplatser är avsevärt högre än den totala befolkningsökningen på ca 700 skolbarn.

Stadsledningskontoret ser att det lokalt finns områden med brist på kapacitet. Dessa är främst Biskopsgården, Majorna-Linné och Säve. Samtidigt finns det områden med lokala överskott. Riktlinjerna för skolplacering påverkar var dessa uppstår och möjligheten att nyttja desamma.

Stadsledningskontoret gör bedömningen att det under de kommande åren fortsatt kommer att råda stor brist på särskoleplatser. Inför vårterminen 2022 tillförs ca 25 platser i ett pågående byggprojekt. Det finns uppdrag till lokalnämnden att skapa ca 40 nya särskoleplatser inför skolstart 2022/23. Behovet bedöms till minst 150 platser i närtid. I pågående projekt och förstudieuppdrag finns uppdrag som skulle kunna möjliggöra en permanent expansion av särskolan med 100-150 platser fram till 2028. Under perioden 2021 till 2024 finns beslutade byggprojekt som innebär ett sammanlagt nettotillskott av ca 3 500 skolplatser. Ännu ej beslutade projekt möjliggör ett nettotillskott på ca 10 000 platser för möjlig leverans mellan 2025-2028. Tillskottet möjliggör för grundskolenämnden att ta bort provisoriska skoletableringar löpande under hela perioden. Befolkningsprognosen för samtliga elever 6-15 år visar på en befolkningsökning för hela perioden på ca 1 450 elever.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Genom att uppföra tillfälliga lokaler för att möta både antaget regelverk samt elever och vårdnadshavares önskemål om skolplacering, utöver antaget regelverk gällande placering, kommer grundskolenämnden ha en lokalmässig överkapacitet vilket innebär extra lokalkostnader. Det kommande tillskottet av provisoriska lokaler och den överkapacitet som finns i vissa delområden medför ökade lokalkostnader.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att ärendet inte omfattar några ställningstagande med ekologiska konsekvenser.

Bedömning ur social dimension

En lokalförsörjning i balans i närområdet skapar en förutsägbarhet för de grundskole- och särskoleelever och deras vårdnadshavare som anser att det är viktigt att hamna i ett känt sammanhang och i kända sammanhållna kamratgrupper, en placering nära hemmet stödjer detta.

Enligt skollagen har vårdnadshavaren även en rättighet att välja annan skola än vad grundskolenämndens regelverk för skolplacering föreskriver, denna möjlighet begränsas både när det finns ett underskott i lokalförsörjningen och när den är i balans om man inte har kapacitet för fler elever än de som är boende i närområdet. En lokalförsörjning i balans har svårt att både hantera närhetsprincipen och rättigheten enligt skollagen att välja skola. Lokalförsörjning avseende särskolan är i geografisk obalans över staden, samt att det finns en generell brist på platser. Detta skulle kunna leda till att elever blir placerade skilda från sitt närområde och från kamratgruppen.

Bilaga

Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2021-08-18 § 586 samt tilläggsyrkande av V, MP, D och S

Ärendet

Föreliggande ärende är en återrapportering av kommunstyrelsens uppdrag 2021-08-18 § 586 punkt 3 och 4 till stadsledningskontoret i enlighet med tilläggsyrkande från V, MP, D och S om att ta fram förslag hur bristen på skollokaler kan åtgärdas inför skolplaceringen läsåret 2022/23 i de områden där brister väntas kvarstå, samt redovisa aktuellt planeringsläge för skollokaler inför läsåret 2022/23.

Beskrivning av ärendet

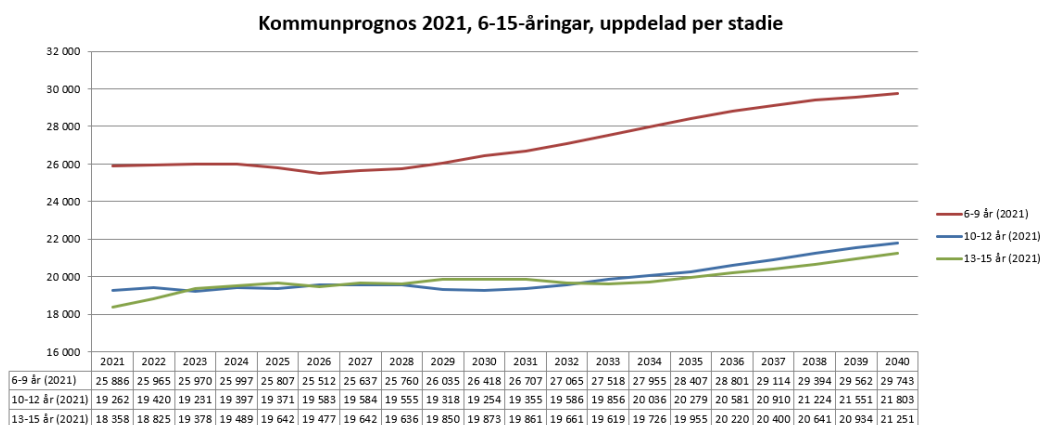
Kommunstyrelsen beslutade 2021-03-17 § 217 att uppdra till stadsledningskontoret att skyndsamt ta fram förslag på hur bristen på skollokaler kan åtgärdas inför läsåret 2021/2022 samt redovisa aktuellt planeringsläge. Detta skulle ske i nära dialog med förskolenämnden, grundskolenämnden och andra berörda nämnder.

Detta ärende har redovisats och i ett tilläggsyrkande 2021-08-18 § 586 fick stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram förslag på hur bristen på skollokaler för grundskola och särskola kan åtgärdas inför skolplaceringen läsåret 2022/23, samt hur planeringsläget ser ut inför läsåret 2022/23 inklusive hur samverkan ser ut mellan berörda nämnder.

Aktuellt planeringsläge inför läsåret 2022/2023

Stadsledningskontoret får i ärendet ovan i uppdrag att redovisa aktuellt planeringsläge för skollokaler inför kommande läsår inklusive hur samverkan sker mellan berörda nämnder.

Inför läsåret 2022/2023 sker ett tillskott på ca 1 500 nya permanenta grundskoleplatser genom att beställda skolenheter färdigställs. Utöver dessa permanenta skolplatser finns uppdrag hos lokalförvaltningen om att hyra in och etablera ytterligare 400-450 tillfälliga skolplatser. Simuleringar från grundskoleförvaltningen visar på att det finns stora utmaningar i Biskopsgården, Majorna-Linne, Säve samt för grundsärskolan att placera eleverna i enlighet med rådande principer. Ytterligare en utmaning är att det finns delområden med stora kapacitetsöverskott i vissa stadier, exempelvis i Torslanda.

Befolkningsprognosen för samtliga 6-15-åringar visar på en befolkningsökning för gruppen som helhet på ca 700 barn och ungdomar mellan 2021 och 2022. Denna ökning visar på den totala elevökningen oavsett huvudman. I genomsnitt går ca 80% av eleverna i skolor med kommunal huvudman, andelen är högre i yngre åldrar och blir lägre ju äldre eleven blir. Prognosen visar att det främst är behovet av högstadieplatser som ökar till

terminsstart 2022. Ökningen i denna åldersgrupp är cirka 500 elever i 13-15-års åldern. I åldersgruppen 6-9 år ökar elevunderlaget marginellt med ca 90 elever och i åldersgruppen 10-12 år ökar elevunderlaget med ca 160 elever. Under rubriken stadsområden med särskilt fokus på kapacitet följer en beskrivning av planeringsförutsättningar i varje stadsområde.

Aktuellt planeringsläge för perioden 2021 till 2028

Befolkningsprognosen för 6-15-åringar visar på en ökning för hela perioden på ca 1 450 barn/ungdomar. Den största ökningen handlar ca 1 000 fler i 13-15-års åldern. (högstadiееlever) under åren 2021-2023. Denna ökning sker i samtliga stadsområden, men är störst inom stadsområde Centrum (7%) och Sydväst (8%).

Under perioden 2021 till 2024 finns redan beslutade byggprojekt som ger ett sammanlagt nettotillskott av ca 3 500 skolplatser. Denna volym ger förutsättningar att möta tillkommande behov från befolkningsökningen, minska beroendet av provisoriska skollokaler och ge förutsättningar att genomföra nödvändiga reinvesteringsåtgärder genom att nya skolor en tid kan fungera som evakueringslokaler. För perioden 2025-2028 kan ännu ej beslutade projekt möjliggöra ytterligare nettotillskott på ca 10 000 platser i den takt grundskolenämnden önskar genomföra projekten.

Stadsledningskontoret kan konstatera ett antal övergripande risker kopplat till genomförandet av den långsiktiga lokalresursplaneringen och möjligheten att leverera efterfrågad kapacitet. Exempel på sådana risker handlar om geografisk överensstämmelse mellan planerade projekt och aktuella befolkningsförändringar, tydligare bevarandefokus på efterkrigstidens skolmiljöer, genomförandetakt av skolenhetsutredningens målbild och justerad utbyggnadsstrategi med ökad fokus på småhusbyggnation i delvis nya områden.

Stadsledningskontoret avser återkomma med olika riskbedömningar i samband med stadens lokalförsörjningsplan 2022.

Stadsområden med särskilt fokus på kapacitet

Stadsområde sydväst

Planering inför läsår 2022/2023

I stadsområde sydväst visar befolkningsprognosen en ökning med ca 200 ungdomar i högstadieålder 2021 till 2022. Denna ökning sker framförallt stadsdelen Västra Göteborg och i mellanområdet Frölunda Torg-Tofta. En stor del av elevökningen i dessa områden möts av att Skytteskolan F-9 kommer att stå klar under våren 2022 vilket ger ett tillskott på ca 250 platser inför höstterminen 2022. I det tillskott av tillfälliga lokaler som skedde inför terminsstart 2021 på Frejaskolan F-9 finns planerat utrymme även för en elevökning inför 2022. Det finns dock fortsatt en stor risk för brist på högstadieplatser i detta område.

Utifrån de simuleringar som grundskoleförvaltningen genomfört inför läsåret 2022/23 finns risk för platsunderskott för förskoleklass eller årskurs fyra i Högsboområdet. Grundskoleförvaltningen behöver simulera den långsiktiga planeringen för att säkerställa platstillgång och stadiindelning inför kommande år och pågående expansioner. Analys av placeringsläget sker löpande på grundskoleförvaltningen i samverkan med stadsledningskontoret för att säkerställa att platsbehovet kan hanteras.

I den sydligaste delen av stadsområdet, Hovås/Billdal, finns ett behov av tillkommande lokaler då det finns skolenheter som inför läsår 2021 gjorde ett kortsiktigt överintag som

påverkar tillgänglig kapacitet inför kommande års platstillgång. Grundskoleförvaltningen har i samverkan med stadsledningskontoret utrett hur kapaciteten ser ut inför läsåret 2022 och detta har lett fram till ett uppdrag för lokalförvaltningen att utreda ytterligare tillfälliga lokaler för ca 150 elever att placera på Lindåsskolan F-9 från höstterminen 2022.

Grundskoleförvaltningen har i dialog och samverkan med den expanderande fristående Noblaskolan i Hovås funnit en god samarbetslösning för att trygga det antal skolplatser för elever i Brottkärr i de årskurser där det finns risk för brist. Det finns fortsatt en risk för platsbrist om samtliga elever väljer de kommunala skolalternativen i skolvalet.

Aktuellt planeringsläge för perioden 2021-2028

Beslutade byggprojekt innebär ett nettotillskott på ca 700 permanenta utbildningsplatser, samt beställda provisoriska lokaler om ca 500 platser för leverans mellan 2021 och 2024. Ej beslutade projekt skulle kunna möjliggöra ett nettotillskott på ca 2 700 utbildningsplatser för leverans under perioden 2025-2028. I gruppen "Ej beslutade projekt" finns ärenden som är i pågående planering i fas mellan planbesked och bygglov.

Befolkningsprognosen visar på en elevökning under perioden 2021-2024 på ca 500 elever. Ökningen är främst lokaliserad till område Frölunda/Högsbo med ca 400 barn och ungdomar.

Under perioden 2025-2028 sker en större elevökning i område Askim/Billdal och en motsvarande minskning av elever i område Älvsborg, vilket innebär att den sammanvägda elevökningen i stadsområdet är obefintlig. Den överkapacitet som möjliga tillkommande byggprojekt skapar kan kortsiktigt nyttjas som evakueringslösningar, samt för permanenta ersättningar till cirka hälften av de ca 900 skolplatser som idag finns i tillfälliga lokaler inom stadsområdet.

Fokus inom stadsområde sydväst ligger i den demografiska utvecklingen med ett ökande elevunderlag i vissa avgränsade geografiska områden samt att få framdrift i pågående detaljplaner för skoländamål. Stadsledningskontoret ser en risk med ett kommande kapacitetsunderskott i primärområde Näset/Önnered. I detta område finns ett flertal skolor som skall planeras för ersättning, utökning och nybyggnation.

Stadsledningskontoret ser att tillkommande möjlig bostadsleverans i pågående planarbeten i Brottkärr och Fiskebäck i dagsläget saknar lösning på behovet av skolplatser. Staden har i detta område begränsade markreserver för att tillskapa nya skolplatser på egen mark.

I den sydligaste delen av stadsområdet pågår ett planarbete för att möjliggöra en permanent utbyggnad av Lindåsskolan F-9 för att kunna möta befolkningstillväxten i området samt för att ersätta tillfälliga lokaler.

I pågående programarbeten avseende Frölunda och Tynnered finns en samverkan för att möjliggöra behovet av kommunal service inom respektive programområde i det långsiktiga perspektivet.

Stadsområde Centrum

Planering inför läsår 2022/2023

Inom stadsområde centrum förväntas det totala elevunderlaget till terminsstart 2022 öka med 100 elever i åldern 6-15 år. Av det totala elevunderlaget i stadsområdet sker ökningen främst i högstadieåldern. Det geografiska område med tydligast ökning i skolans samtliga stadier är Örgryte-Härlanda. Till läsårsstart 2022/2023 tillkommer 560 skolplatser på den nybyggda Härlandatjärnskolans F-9.

Analysen av skolvalet 2021/22 och antagande om kommande års skolval i området Majorna innebär att stadsledningskontoret och grundskoleförvaltningen gör bedömningen att det behöver tillskapas högstadieplatser i området för att erbjuda platser i enlighet med närhetsprincipen och, där det är möjligt, utifrån skolval. Detta har lett fram till ett uppdrag till lokalförvaltningen att utreda möjligheten att placera tillfälliga moduler på Nordhemsskolans F-9 för 50-100 elever. Alternativ till utökning med moduler utreds av grundskoleförvaltningen löpande under hösten 2021.

I samverkan mellan grundskole- och förskoleförvaltningen har Annedalsskolans tillfälligt kunnat förbättra skolmiljön och utöka sin kapacitet då förskolenämnden haft möjlighet att lämna sina lokaler på Carl Grimbergsgatan med bygglov fram till 2024.

Utifrån de simuleringar som grundskoleförvaltningen genomfört inför läsåret 2022/23 finns en viss risk för platsbrist i Ånäsområdet och Bagaregården i antagningen till F-klass. Området har generellt en hög beläggning på skolorna och små marginaler.

Aktuellt planeringsläge för perioden 2021-2028

Befolkningsprognosen för stadsområdet visar att antalet 6-15-åringar under perioden 2021-2024 ökar med ca 230 barn/ungdomar. Under perioden 2025-2028 är befolkningsökningen istället negativ vilket innebär att den sammanlagda prognostiserade befolkningsökningen för perioden 2021-2028 blir obefintlig på stadsområdesnivå.

Befolkningsprognosen visar att förändringarna inte är jämnt fördelad över stadsområdet utan ökningen sker främst i fd SDF Örgryte-Härlanda och Krokslätt, medan nedgången sker till stor del i fd SDF Majorna-Linné.

Det finns beslutade byggprojekt som levererar ett nettotillskott på 900 skolplatser under perioden 2021-2024.

Ej beslutade projekt skulle kunna möjliggöra ett nettotillskott på ca 1 400 utbildningsplatser för leverans under perioden 2025-2028. I gruppen "Ej beslutade projekt" finns ärenden som är i pågående planering i fas mellan planbesked och bygglov, vilket skulle kunna innebära att ett flertal platser avgår då de inte klarar de utmaningar som krävs för att expandera i den täta staden. Det finns stora utmaningar att utveckla befintliga skolenheter i enlighet med skolenhetsutredningens principer om att hålla ihop stadierna (lågstadium, mellanstadium och högstadium) för att skapa en tydlig väg genom grundskolan och minimera antal skolval.

I stadsområdet finns ca 300 skolplatser i tillfälliga lokaler. Med ett tillskott av permanenta lokaler möjliggörs att de tillfälliga lokalerna kan lämnas. Inom stadsområde centrum finns dock ett behov av att tillskapa tillfälliga evakueringar orsakade av underhållsprojekt initierade av lokalförvaltningen.

Uppdrag gällande förstudier och inhyrning finns hos lokalförvaltningen för att utreda möjligheterna att expandera vissa befintliga mindre skolenheter i ett led att skapa fler skolplatser där de efterfrågas utifrån placeringsregler, föräldraval och skolstruktur.

Stadsområde Hisingen

Planering inför läsår 2022/2023

Inom stadsområde Hisingen förväntas antalet 6-15-åringar öka med ca 170 ungdomar mellan 2021 och 2022. Nedbrutet per stadie så minskar befolkningen bland 6-9-åringar, medan den ökar bland både 10-12-åringar och 13-15-åringar. Bland 13-15-åringar, där ökningen är störst, så handlar det primärt om områdena centrala Lundby samt Biskopsgården.

Inom stadsområde Hisingen finns redan beslutade byggprojekt som för perioden 2022-2026 ger ett nettotillskott om 1 150 nya skolplatser. Specifikt till läsåret 2022/2023 färdigställs den första etappen av Toleredskolans om- och tillbyggnad vilket ger ett tillskott på 100 platser för högstadiet. Utöver detta har grundskolenämnden begärt utredningar av provisoriska expansioner för totalt 200 platser vid Bärby skola och Taubeskolan med önskad verksamhetsstart till läsåret 2022/2023. Förstudiearbete pågår hos lokalförvaltningen men inga beslut är ännu fattade vilket gör det svårt att bedöma om etableringarna hinner färdigställas i tid till läsårsstart.

Utifrån de simuleringar som grundskoleförvaltningen har genomfört inför läsåret 2022/2023 finns betydande risk för platsbrist till förskoleklass och årskurs 7 för barn boende i Biskopsgården. Detta är kombination av att tidigare elevströmmar från Biskopsgården in mot Lundby av kapacitetsskäl nu visar sig svåra att upprätthålla, men även att Biskopsgården i grunden har en underdimensionerad skolorganisation sett till hur många barn och ungdomar som bor där. Den provisoriska etableringar som för närvarande utreds vid Taubeskolan, tillsammans med en möjlig utökning av den provisoriska etableringen vid Temperaturgatan (Nya skolan) blir viktiga delar för att hantera konstaterad risk.

Inför årskurs 7 kommer grundskoleförvaltningen för området Björlanda/Torslanda även behöva se över vilka förutsättningar det finns för en jämnare elevfördelning mellan de tre berörda skolenheterna Nordlyckeskolan, Torslandaskolan och Trulsegårdsskolan.

Aktuellt planeringsläge för perioden 2021-2028

Totalt sett prognosticeras gruppen 6-15-åringar öka med 326 barn/ungdomar vilket är en halvering jämfört med bedömningarna i föregående års befolkningsprognos. Befolkningsutvecklingen för 6-15-åringar inom stadsområdet skiljer sig dock mycket åt mellan olika mellanområden med generellt större ökning i de södra/centrala delarna och större minskningar i de västra/norra delarna. Stadsledningskontoret bedömer därför att det inte är relevant att genomföra några övergripande analyser på stadsområdesnivå.

De tre mellanområden med störst förväntad ökning av antalet 6-15-åringar är Västra Biskopsgården, Backa och Norra Älvstranden, totalt handlar det om en ökning med nästan 700 barn/ungdomar. I samtliga dessa mellanområden finns skolprojekt i planering men som inte bedöms leverera ny kapacitet förrän från 2024 och framåt vilket kan komma att leda till vissa utmaningar. Samtidigt förväntas en minskning med nästan 600 elever i åldersgruppen 6-15 i mellanområdena Södra Torslanda och Björlanda vilket kommer skapa ett överskott på lokaler.

Stadsledningskontoret vill för stadsområde Hisingen särskilt lyfta två viktiga aspekter kring den långsiktiga planeringen. Stadsområdet präglas av ett stort beroende av provisoriska lokaler för i grunden permanent verksamhet vilket inte är en långsiktig hållbar lösning. Behovet av att ersätta dessa provisoriska lokaler är därför stort vilket innebär att planerings- och projektportföljen också måste ta höjd för detta, oavsett hur befolkningsutveckling ser ut. Befolkningsminskningen i Södra Torslanda och Björlanda ger förutsättningar att avetablera paviljonger, givet att detta inte inverkar på riktlinjer för skolplacering.

Den förändrade inriktningen av stadsplaneringen mot ett ökat fokus på småhusbyggnation kan förväntas få ett särskilt stort genomslag på Hisingen. Det är till stor del här som större, sammanhållna ytor lämpliga för småhusbebyggelse har identifierats. Ett ökat fokus på ytterstaden kommer innebära behov av att utveckla och expandera grundskolor i områden som tidigare inte varit högprioriterade i den långsiktiga lokalresursplaneringen. Exempel på sådana områden är Björlanda, Säve och Kärra. Det är därför önskvärt att planprogram alltid används som ett verktyg för att i rimlig tid hinna identifiera och säkerställa markletning och planläggning för nya skolenheter, alternativt möjliggöra expansionsmöjligheter för redan befintliga skolenheter.

Stadsområde Nordost

Planering inför läsåret 2022/2023

Elevökningen i stadsområde nordost uppskattas till cirka 200 elever jämnt fördelat över skolans stadier till läsåret 2022 enligt befolkningsprognos från 2021.

Inom stadsområde Nordost finns redan beslutade projekt som under perioden 2022-2025 kommer ge ett nettotillskott om 750 nya grundskoleplatser. Detta är jämfört med övriga stadsområden en förhållandevis låg projektvolym. Specifikt till start av läsåret 2022/2023 färdigställs nybyggnationen av Lilla Gårdstensskolan och en ombyggnad av Utmarksskolan vilket tillsammans tillför stadsområdet cirka 500 nya platser.

I placeringssimuleringar inför läsåret 2022/2023 har grundskoleförvaltningen kunnat konstatera vissa risker. Det handlar primärt om risk för kapacitetsbrist i förskoleklass i både Kortedala och Bergsjön. Bakgrunden är att tidigare elevströmmar från Bergsjön mot exempelvis Utby/Kviberg inte längre är möjliga att hantera utifrån kapacitetssituationen där. I ett närtidsperspektiv krävs därför en inriktning från grundskolenämnden om utbyggd skolkapacitet i antingen Bergsjön eller i Utby/Kviberg.

Det finns även konstaterade utmaningar kopplat till Bergums skola F-9, då primärt för eleverna från Björsaredskolan F-3 vilka utifrån nuvarande regelverk för placering inför årkurs 4 primärt hänvisas till Bergums skola där det råder kapacitetsbrist trots tre separata etableringar med provisoriska lokaler.

Aktuellt planeringsläge för perioden 2021-2028

Det finns relativt stora skillnader i bedömd befolkningsutveckling för åldersgruppen 6-15 år inom stadsområdet. På grund av områdets karaktär med många geografiskt isolerade områden är analyser på stadsområdesnivå inte relevanta. Totalt sett förväntas gruppen öka med 522 barn/ungdomar vilket är mer än en halvering jämfört med bedömningarna i föregående års befolkningsprognos.

De tre mellanområden med störst förväntade förändringar av antalet 6-15-åringar är dels Centrala Angered, Kortedala och Bergsjön där antalet 6-15-åringar ökar, till skillnad från Södra Angered som är det enda mellanområdet där gruppen förväntas minska i antal. Historiskt finns stora elevströmmar både inom stadsområde Nordost, samt till de närliggande stadsområdena Centrum och Hisingen vilket gör den långsiktiga planeringen mer komplex. Dessa elevströmmar innebär också att många områden i nordost saknar tillräcklig grundskolekapacitet för att klara behoven från de invånare som också bor där. Förändringar eller störningar i elevströmmarna kan därför ge snabba konsekvenser som nuvarande lokalplaneringen inte har beredskap för att hantera.

Nuvarande skolorganisation i stadsområde Nordost matchar till stora delar inte skolenhetsutredningens principer om stadiindelning och enhetsstorlek utan utgår istället från en organisation med F-3- respektive 4-9-enheter med i många fall väldigt små enheter. I några enstaka områden, exempelvis i Gårdsten, finns en planering och beslut kopplade till en förändrad skolstruktur i enlighet med skolenhetsutredningen, medan det som helhet är oklart vilken omfattning och genomförandetakt grundskolenämnden önskar se i frågan.

Stadsområde Nordost har generellt sett ett litet beroende av provisoriska lokaler för permanent verksamhet, med det stora undantaget Gunnilse/Bergum där flera olika etableringar har behövt göras i väntan på att en ny grundskola vid Gunnilse centrum kan börja byggas.

Inom stadsområde Nordost finns beslutade projekt som under perioden 2022-2025 ger ett tillskott på ca 750 nya skolplatser. Utöver detta finns planerade, men ej beslutade projekt som i den takt grundskolenämnden önskar, möjliggör ett nettotillskott på ca 1 250 utbildningsplatser för leverans under perioden 2026-2028.

Grundsärskolan

Ramverk för skolplacering i grundsärskolan

Antagning till grundsärskolan sker löpande under året. I grundsärskolan går elever som har en intellektuell funktionsnedsättning och som bedöms inte kunna nå grundskolans kunskapskrav. Grundsärskolan har årskurserna 1-9 och eleverna läser ämnen och/eller ämnesområden. Innan elev antas till grundsärskolan måste en noggrann utredning göras för att bedöma om eleven bör tas emot, eftersom det innebär vissa begränsningar i ett framtida val av utbildning och yrke som eleven kan göra. Det är en löpande process som leder till att grundsärskolan tar emot elever under läsåret.

Grundsärskolans lokaler är anpassade och kategoriserade i tre olika tillgänglighetsnivåer för att fungera för elevernas olika fysiska förutsättningar. Målet är att särskolan ska följa skolenhetsutredningens principer avseende stadiindelning och vara lokaliserad i lokaler som är anpassade för ändamålet. Särskolans lokaler kategoriseras utifrån tillgänglighetsnivå och det är främst platser med hög tillgänglighet som är svåra att tillskapa.

Den enskilda elev som behöver placering på en skola med hög tillgänglighet behöver ha flera stödpersoner och pedagoger kring sig samt att det ofta finns ett stort behov av hjälpmedel vilka behöver förvaras på plats. Detta leder till att enheter med hög tillgänglighet behöver vara tillräckligt stora. Om enheter med hög tillgänglighet används för elever utan extra behov av yta kan fler elever placeras på enheter.

En elev kan även vara integrerad i grundskolan och få sin undervisning utifrån grundsärskolans läroplan. Denna placering ger möjlighet till sociala interaktioner mellan elever med funktionsvariation och elever som inte har det.

Nuvarande kapacitet för den kommunala grundsärskolan är ca 750 platser, av dessa har cirka 80-100 platser hög tillgänglighet och de är fördelade på 5 skolor. Det finns cirka 20 platser med hög tillgänglighet i fristående regi.

Planering för innevarande läsår och för läsår 2022/2023

Inför terminsstart 2021/22 har de elever som var antagna till särskolan blivit anvisade plats. Den placeringssimulering som gjordes under våren 2021 visade att särskoleplatserna skulle räcka för att täcka behovet för de pågående utredningar som löpte under våren. Då utredningsprocessen gällande antagning till särskolan sker löpande så ser grundskoleförvaltningen att det pågår ca 140 utredningar, varav ca 100 är prognostiserade att bli aktuella för särskoleplacering och där vissa av dessa kommer att färdigställas under året och därmed skapa behov av ytterligare särskoleplatser.

Under innevarande läsår 2021/22, i januari 2022, kommer Skytteskolan F-9 i stadsområde Sydväst att vara färdigställd vilket levererar 20-25 nya platser.

Inför terminsstart 2022/23 finns uppdrag hos lokalförvaltningen att tillföra ca 40 platser genom ombyggnation av befintliga lokaler i stadens ägo. Av dessa platser planeras cirka 20-25 att vara med hög tillgänglighet i en av stadens ägda fastigheter, Ekmanska Sjukhemmet. Fastigheten har idag annan användning än skolverksamhet och behöver erhålla bygglov för den önskade förändringen. Övriga 15 platser kan möjliggöras i tomställd lokal på Bronsåldersgatan i anslutning till befintlig grundskoleenhet. Bygglov för skolverksamhet är redan erhållet för denna lokal. Direkt efter genomförd verksamhetsanpassning kan lokalen ianspråktagas.

Särskolan behöver tillskott med minst 150 nya platser innevarande och kommande läsår. Utöver denna expansion behöver ytterligare platser tillkomma för att möjliggöra att minde lämpliga lokaler kan lämnas och för att skapa hållbara enheter som är placerade i elevens närområde.

Det finns ett mycket begränsat antal lediga inhyrningsbara skollokaler i staden som utan anpassningar skulle vara möjliga att direkt ianspråka för att etablera särskoleverksamhet.

Grundskoleförvaltningen arbetar aktivt med att se över sitt eget befintliga lokalbestånd och att samverka med stadens förvaltningar som lämnar lokaler. En utmaning är att få korta och effektiva beslutsvägar för att möjliggöra både tillfälliga och permanenta lösningar i närtid.

Aktuellt planeringsläge för perioden 2022-2028

Kapacitetsökning för grundsärskolan sker löpande genom nybyggnationsprojekt där särskoleplatser är en del i den totala volymen, men även genom inhyrning samt ombyggnation av befintliga skolenheter. I pågående projekt och förstudieuppdrag finns uppdrag som skulle kunna möjliggöra en permanent expansion av särskolan med 100-150 platser fram till 2028. I förstudieuppdragen finns en risk att de inte går att genomföra eller att försening uppstår.

Befintlig kapacitet är inte fördelad utifrån behoven i respektive stadsområden utan det finns en överkapacitet i Nordost sett till det lokala behovet och en underkapacitet i övriga

stadsområden. Särskolans elever har i sitt skolval rätt att önska skola, utan eget önskemål placeras eleven i närmsta skola med lediga och lämpliga platser utifrån elevens behov. Dock kan bristen på platser leda till att eleven placeras på skolenhet i annat stadsområde vilket kan medföra långa dagliga transporter.

Förvaltningssamverkan

Stadsledningskontoret samverkar och har organiserad och löpande avstämning med lokalförvaltningen avseende planerad och pågående om- till och nybyggnation för att kunna möta nämndernas lokalbehov.

Stadsledningskontoret har regelbundna avstämningsmöten med grundskoleförvaltningen, förskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen, lokalförvaltningen, idrott och föreningsförvaltningen för att stödja samverkan avseende lokalbehov och ett effektivt lokalutnyttjande.

Samverkan mellan grundskoleförvaltningen och förskoleförvaltningen sker löpande och på de platser där förskolan har ett överskott av platser, eller om de av andra skäl väljer att lämna en lokal, sker detta i dialog med grundskoleförvaltningen innan avtal sägs upp.

Inför skolstart 2021 lämnade förskolenämnden en lokal med tillfälligt bygglov vid Carl Grimbergsgatan vilket gör att Annedalsskolan kan nyttja dessa lokaler under de återstående tre åren på det tillfälliga bygglovet. I planerade byggnationer där både förskoleförvaltningen och grundskoleförvaltningen är delaktiga med lokalförvaltningen som exploatör samverkas möjliga evakueringslösningar för att nå en för alla parter så bra överenskommelse som möjligt.

Det finns generella önskemål från grundskolenämnden om att få ta över lokaler från förskolenämnden i samnyttjade byggnader för att möjliggöra en kapacitetsökning av grundskolan. En förutsättning är då att förskolenämnden först kan erbjudas andra, ändamålsenliga lokaler. I många fall behöver en ny detaljplan tas fram och att en helt ny förskola byggas innan några lokaler kan lämnas vidare till grundskolenämnden. Lösningen innebär, med införandet av den nya hyressättande principer, kraftigt ökade lokalkostnader för förskolenämnden i de fall verksamheten lämnar äldre lokaler till förmån för nybyggnation.

Stadsledningskontorets bedömning

Genom att komplettera med provisoriska lokaler vid några strategiskt valda skolenheter så är bedömningen att kapaciteten förstärks så att gällande regelverk för skolval och skolplacering kan följas. Utökningen med provisoriska lokaler inför terminsstart 2022/23 är beroende av att de uppdrag gällande provisoriska etableringar som är överlämnade till lokalnämnden kan realiseras inom förväntad tidsram.

Det finns skolor inom ytterstaden, exempelvis Säve, Lindås och Bergum, där risk finns för att antagningsprinciperna blir svåra att följa. Med detta följer att det fortsatt kommer att vara svårigheter inom vissa geografiska områden att erbjuda skolplatser i enlighet med elevers och vårdnadshavares fria val om valet inte stöds av närhetsprincipen.

Vidare bedömer stadsledningskontoret att det finns en risk att det i vissa områden kommer att finnas ett kapacitetsöverskott om inte det aktiva skolvalet gör att det sker en förändring i elevunderlag.

Stadsledningskontorets bedömning avseende platser till grundsärskolan inför innevarande år 2021/2022 och kommande läsår 2022/23 är att planeringsläget mycket ansträngt och att en skyndsam handläggning och samverkan inför tilltänkta tillfälliga och permanenta ombyggnationer samt inhyrning skulle kunna möjliggöra en önskvärd kapacitetsökning i närtid.

Magnus Andersson

Ekonomidirektör

Eva Hessman

Stadsdirektör

Redovisning av uppdrag att skyndsamt ta fram förslag på hur bristen på skollokaler kan åtgärdas inför läsåret 2021/22

§ 586, 0450/21

Beslut

Enligt stadsledningskontorets förslag med tillägg enligt yrkande från V, MP, D och S:

1. Kommunstyrelsens uppdrag 2020-02-09 § 217 p.1 till stadsledningskontoret, att skyndsamt ta fram förslag på hur bristen på skollokaler kan åtgärdas inför läsåret 2021/22 i nära dialog med förskolenämnden, grundskolenämnden och andra berörda nämnder, förklaras fullgjort.
2. Kommunstyrelsens uppdrag 2020-02-09 § 217 p.2 till stadsledningskontoret, att redovisa aktuellt planeringsläge för skollokaler inför kommande läsår för kommunstyrelsen, inklusive hur samverkan gällande lokaler sker mellan berörda nämnder, förklaras fullgjort.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att ta fram förslag på hur bristen på skollokaler kan åtgärdas inför läsåret 2022/23 i de geografiska områden där bristerna väntas kvarstå, samt för grundsärskolan. Arbetet ska ske i nära dialog med Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Lokalnämnden och andra berörda nämnder.
4. Stadsledningskontoret får i uppdrag att redovisa aktuellt planeringsläge för skollokaler inför läsåret 2022/23 för kommunstyrelsen, inklusive hur samverkan gällande lokaler sker mellan berörda nämnder.

Tidigare behandling

Bordlagt den 16 juni 2021, § 520.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 17 maj 2021.

Tilläggsyrkande från V, MP, D och S den 11 juni 2021.

Yttrande från M, L, C och KD den 18 augusti 2021.

Yrkanden

Daniel Bernmar (V), Jonas Attenius (S), Jessica Blixt (D) och Karin Pleijel (MP) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från V, MP, D och S den 11 juni 2021.

Ordföranden Axel Josefson yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och avslag på tilläggsyrkande från V, MP, D och S den 11 juni 2021.

Propositionsordning

Kommunstyrelsen beslutar först att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Ordföranden ställer härfter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från V, MP, D och S och finner att det bifallits.

Protokollsanteckning

Representanterna från M, L, C och KD antecknar som yttrande en skrivelse från den 18 augusti 2021.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2021-09-13

Vid protokollet

Sekreterare

Lina Isaksson

Ordförande

Axel Josefson

Justerande

Daniel Bernmar

Tilläggsyrkande

(Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Demokraterna,
Socialdemokraterna)

2021-06-11

2.2.3

Tilläggsyrkande angående – Redovisning av uppdrag att skyndsamt ta fram förslag på hur bristen på skollokaler kan åtgärdas inför läsåret 2021/22

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att ta fram förslag på hur bristen på skollokaler kan åtgärdas inför läsåret 2022/23 i de geografiska områden där bristerna väntas kvarstå, samt för grundskolan. Arbetet ska ske i nära dialog med Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Lokalnämnden och andra berörda nämnder.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att redovisa aktuellt planeringsläge för skollokaler inför läsåret 2022/23 för kommunstyrelsen, inklusive hur samverkan gällande lokaler sker mellan berörda nämnder
3. Att bifalla Stadsledningskontorets förslag till beslut.

Yrkandet

Ett stort förbättringsarbete med skolplaceringarna har gjorts sedan föregående läsår, men ett antal av de problem som identifierades då kvarstår i ett antal stadsdelar i Göteborg. De senaste två årens problem med skolplaceringar har lösts delvis genom att utöka klasser på många skolor. Inför läsåret 2021/22 har 36 grundskolor redan en belägningsgrad på över 100% i förskoleklass, något som möjliggörs exempelvis genom tillfälliga baracker. En sådan utveckling kan inte fortgå över tid utan ska endast ses som kortsiktiga och akuta lösningar, särskilt då stora klasser medför många negativa konsekvenser för både elever och lärare. För dessa skolor innebär det också att de inte har kapacitet att ta emot nyinflyttade elever under läsåret.

Det är positivt att det inte finns en brist på skolplatser i staden som helhet inför läsåren 2021/22 eller 2022/23, redovisningen visar dock att det fortsatt kan finnas obalanser kvar om expansionen av skolplatser sker där elever och vårdnadshavare inte önskar skolplacering. Frågan om skolplatser måste i första hand följas upp utifrån behov inom geografiska lokalområden. Eftersom Göteborg är en utspridd stad är det inte aktuellt för de flesta invånare att söka sig till lediga platser över hela staden. De geografiska stadsdelarna som är invånarnas närområde måste vara utgångspunkten vid både planering och redovisning av arbetet med skolplatser.

Det finns ett antal kvarstående osäkerheter och brister gällande skolplatser, vi föreslår därför att Stadsledningskontoret fortsätter att arbeta med förslag på att lösa bristen på

skollokaler i vissa stadsdelar, i nära dialog med berörda nämnder och med särskilt fokus på att förbättra planering och samverkan gällande lokaler mellan nämnderna med ansvar för utbildningsfrågor.